

Е. Руліковський — В. Луцкевич.

(Некрольогічна згадка).

В останніх місяцях польська наука стратила двох учених — Едварда Руліковського і Володислава Луцкевича, що полишили по собі значні сліди і в українознавстві, і тому мусять бути згадані на сторонах нашої часописи, особливо перший з них.

Едвард Руліковський походив з старої шляхетської фамілії, що в минувшім століттю звилася собі гніздо на тодішнім польсько-російським пограниччю, під Києвом — її належала Мотовилівка, Геленівка, Солтанівка, Руликів, Парадів.*) Батько Едварда Ігнатій в шляхетських кругах грав визначну ролю й був київським губерніяльним маршалком. Оженивши ся в родині Бореяка, власника величезної маєтності Висоцької, на волинським Полісся (коло 50 тис. десятин), він тим здобув своїм синам права на сей богатий спадок, але вони дуже пізно прийшли до володіння сеї маєтності, секвестрованої довгий час державою. Едвард, роджений в 20-х рр., був молодшим сином його; як і старший брат його Вацлав (автор нескінченої, разом з Ж. Радзімінським розпочатої праці *Kniaziowie i szlachta*) виховував ся він у свого діда Бореяка, приятеля і співробітника Т. Чацького, в його поліським гнізді Висоцьку — колишній маєтності Павла Тетері. По скінченню домашньої едукації їздив по Європі, без спеціальних цілей, аж вернувши ся на Україну й перебуваючи в Липовці, у Росцішевських, знайомить ся він ближше з звістним любителем і збирачем української старини Константином Сьвідзінським і під його впливом сам починає з запалом студіювати історію й етнографію України. Результатом сих студій була його книжка *Opis powiatu Wasylkowskiego pod względem historycznym, obyczajowym i statystycznym, 1853* (ст. 243 малої 8^о), що й досі не стратила вповні своєї вартости завдяки використанню автором архивним матеріалом. Сим інтересам автор вістаєть ся вірним до своєї смерти; цураючи ся публичної діяльності, не маючи родинних клопотів, він віддав ся збиранню відомостей й матеріялів про давню Україну і став з часом найліпшим знавцем шляхотської „України“ в традиційнім значінню слова, себто Київщини і Брацлавщини, авторитетом в історії українських шляхотських родів, кольтонізації й т. и. Але при тім була се голова крайно несистематична, загромаджена

*) Біографічні відомости подаю на основі оповідженого мені приятелем покійника д. Ол. Яблоновским, котрому отсим складаю за них подяку.

відомостями, в котрих з трудностю орієнтував ся сам їх властитель. Тим пояснюеть ся дуже слаба продуктивність Р—ого: його монографія про Васильківський повіт лишила ся одинокою його „книжкою.“ Потім він надрукував статю про Браславщину в київськiм збірнику Kwiaty i owoce, 1870, розвідку про шляхи на правім боці Дніпра в варшавськiм Ateneum, здаеть ся — більш нічого. На таких кількох статях може би й скінчила ся його праця, як би щасливою обставиною не взяв він участи в розпочатім 1880 р. варшавськiм Słownik-u geograficzn-im. Се була робота як раз для його вдачі. Коло історії поодиноких сіл Київщини й Браславщини збирав він відомости з історії колонізації, шляхетських родів, історії політичної і культурної, з джерел виданих і не виданих, часом з рештою зовсім не звістних. Сі статі, що служать окрасою Słownik-a, розростають ся часом в цілі маленькі монографії і служать взагалі дуже цінною підмогою при всяких студиях над українською минувшістю — вони довго ще будуть підтримувати вдячну пам'ять до їх автора в українських дослідниках.

Покійник останніми літами перебував в своїй висоцькій маєтности, де збирав свій архив; на котракти сього року він ще приїхав до Києва й виберав ся звідси в дальшу подорож, але занедужавши зістав ся в Солтанівці у свого братанича, і тут умер в цвітні с. р.

Коли в Руліковскiм мали ми рідкого спеціаліста від української історії, звязок з українською наукою другого покоїника — В. Луцкевича був зовсім випадковий. Професор краківської школи штук красних, потім директор краківського народного музею, він з замилованнем віддавав ся дослідам памяток штуки і зробив собі імя особливо своїми студиями над памятками тотіки в Кракові й його околиці. Заінтересовавши ся звітками про костел св. Станіслава під Галичом — колишню церкву Спаса, Луцкевич на місці вистудиював останки давньої церкви й результати своїх дослідів опублікував у розвідці: Kościół w Św. Stanisławie pod Haliczem jako zabytek romański, 1880 (Sprawozdania komisji do badania historyi sztuki w Polsce, т. II і осібно). Се старанна студія, де автор добре здав справу з прикмет староруської будови церкви; досі вона зістаєть ся одинокою фаховою розвідкою про сю важну для історії руської штуки памятку; на жаль, дослідникам її вона, здаеть ся, зістала ся зовсім не звістною — принаймні я не пригадую, аби хто з них покликуював ся на неї.

М. Грушевський.